

Posudek oponenta disertační práce

Název práce: **Analýza ukazatele „Commitment to Development Index“**

Autor: **Miroslav Syrovátka**

Oponent: **Petr Šauer**

Disertační práce je zpracována na velmi aktuální téma z oblasti indikátorů životního prostředí a udržitelného rozvoje. S rozvojem výpočetní techniky je stále technicky jednodušší vytvářet různé složené ukazatele/indexy, a to i pro analýzy různých skutečností na mezinárodní úrovni – tj. pro srovnávání více zemí.

Autoři takových indexů a zejména jejich uživatelé v různých oblastech však stále více narážejí na problém jejich vypovídací schopnosti, ať již jde o využití při praktickém rozhodování či při hledání odpovědí na otázky v rámci vědeckovýzkumné činnosti. Příspěvek do diskuse k vypovídací schopnosti a teoretické fundace environmentální komponenty ukazatele „Commitment to Development Index“ (dále též CDI), ale i celého tohoto složeného ukazatele, vidím jako hlavní přínos práce Miroslava Syrovátky.

Oceňuji, že výpočet (aplikace) ukazatele pro Visegradské země byl zařazen až jako druhý cíl (ve srovnání s verzí práce diskutované při „malé obhajobě“). Je vidět, že tato aplikace splnila svůj účel z metodologického hlediska – jako případová studie zpracovaná autorem, která mu napomohla k lepšímu pochopení problematiky vypovídací schopnosti CDI a zejména jeho environmentální komponenty.

Práce je rozdělena do tří částí. V první autor pojednává o charakteru složených ukazatelů a hlavních problémech jejich konstrukce jako takových. Dále se zde podrobněji věnuje ukazateli „Commitment to Development Index“. V pojednání o složených ukazatelích mohly být problematikám volby/výběru proměnných a zdrojům dat věnovány samostatné subkapitoly třetí úrovně.

Ve druhé kapitole, i když je uvedeno, že je „...zaměřena na analýzu environmentální komponenty CDI...“ (str. 25 nahoře) se autor znovu vrací k problematice složených ukazatelů a celému CDI. Ke zpřehlednění by napomohlo provést diskusi ukazatele CDI v samostatné kapitole. V samostatné následující kapitole by pak následovala analýza již jen jeho environmentální komponenty. Rovněž „mix“ číslování kapitol a jejich označování písmeny a zařazení boxů mi práci spíše znepráhlednily. Na několika místech nebylo na první pohled jasné, zda výraz „autor“ znamená autora diskutovaného díla či autora této práce. V této části práce cením, že autor hledá odpovědi na své vědecké otázky ve více disciplínách, včetně ekonomické teorie, a přispívá tak mj. k naplňování „filosofie“ studovaného oboru.

V poslední části jsou přehledně shrnuty a diskutovány hlavní dosažené poznatky a následuje již jen relativně krátký závěr. Za přínosné považuji příspěvky do diskurzu jak celého

ukazatele, tak i jeho jednotlivých částí – ukazatelů. Práce explicitně i implicitně nabízí otevřené, nezodpovězené otázky, což však nesnižuje její kvalitu, spíše naopak. **Práci pana Miroslava Syrovátky Analýza ukazatele „Commitment to Development Index“ doporučuji k obhajobě.**

Otázky do diskuse při obhajobě:

Do jaké míry mohou nespécialisté na příslušnou oblast přispět ke kvalitní konstrukci obdobných indexů (složených ukazatelů)? Mám na mysli zejména možný příspěvek profesních statistiků, ekonometrů apod. při normování a stanovení vah.

Která metodologická literatura autora při jeho práci nejvíce oslovila? I když nešlo o aplikaci na environmentální problémy v mezinárodním měřítku, kam je zaměřena tato práce – setkal se autor s metodologickou diskusí, která vedla ke konstrukci ukazatele „B.8 Úroveň životního prostředí“ v Atlase životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR“ z roku 1992?

Mohlo by hlubší zkoumání příčin skutečnosti že „V otázce komunikace nutno konstatovat, že jeho využívání zatím není příliš rozšířené.“ (str. 149 a další místa v práci) napomoci ke zdokonalení daného ukazatele (ať již celého CDI či jeho environmentální složky)? Rozlišení pojmů „údaj/data“ a „informace“ v práci napovídají, že autor problémy informačních potřeb vnímá.

Možné (vybrané) otázky do další diskuse:

Spíše nesouhlasím s tvrzením, že „Přiřazování vah experty pak není vhodné v případě, že počet dílčích ukazatelů přesahuje zhruba 10-12...“ (str. 15 nahoře). To je možná pravda pro metodu přímého bodování. Existují metody, které uváděny „kognitivní stres“ eliminují.

Nesouhlasím s tvrzením, že „Pouze v případě velmi problematické operacionalizace lze vynechat teoreticky významnou komponentu.“ (str. 147) Podle mého názoru je vždy možné nalézt nějaké přinejmenším „second best“ řešení hodnocení takové komponenty a je to lepší pro povídací schopnost, než takovou komponentu vyřadit.

Myslí se „přístupem k sanitaci“ (str. 119 dole) problematika hygienické nezávadnosti vody apod., či napojení na kanalizaci a čištění odpadních vod?

Praha, 11. 2. 2015

Doc. Ing. Petr Šauer, CSc.
 Institut pro udržitelné podnikání, ředitel
 Fakulta mezinárodních vztahů
 Vysoká škola ekonomická v Praze